مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

ليکوال: محمد محق
ژباړن: محب زغم

۲۰۲۰/۱۲/۲۳

ماته بېړۍ او زوروړي ڜپې

د ديني افراطيت د رېښو او نښانو راسپړنه

پنځلسمه برخه

بنسټپالنه او د پلارواکۍ ذهنيت:

دا سمه ده چې د افغاني ټولنې سياسي فضا په علمي او فلسفي تيوريو نه ده ښکلې شوې او اکثره سياسي فعالان يې د خپلو سياسي مفکورو، قومپالنې، او مذهبي او ايډيالوژيکو تعلقاتو په بند کې لالهانده دي نو دلته درېځونه د ښکاره تيوريکي مسايلو پر بنا نه دي. له دې سره سره، ټولنه د سياسي ګوندونو او د هغوی د رهبرانو کړنې په غريزي ډول درک کوي او د دې درک مبنا هغه تصوير دی چې په دې ځلوېښتو کلونو کې دې ډلو او رهبرانو يې د ځان په اړه وړاندې کړی دی.

دلته د دې تصوير پر بنا، خلک د ځينو ګوندونو او ډلو له ذهنيت څخه اندېښنه لري. هشام شرابي، فلسطيني ټولنپوه، دا ذهنيت د پلارواکۍ ذهنيت بللی و. هغه د عربي نړۍ د ګوندونو او حکومتونو د وضعيت د ښودلو لپاره د مډرنې پلارواکۍ مفکوره کاروي. د افغانستان ټولنه هم د ډېرو نورو شرقي ټولنو غوندې په ډېرو اړخونو کې همداسې ده. پلارواکۍ ځنګه چې د يوې ټولنې اقتصادي مناسبات او ټولنيز اړيکي راښيي، هماغسې د دې اړيکو او مناسباتو په ښبخ بنا کې پروت ذهنيت او د تفکر ډول هم راښيي. په پلارواکۍ کې يو څوک تر نورو بر ناست وي، د هغه پوهه او تجربه تر هر چا ډېره ده، هغه ښه او بد او دوست او دښمن تر نورو ښه پېژني، هغه له دښمن سره په جګړه کې تر نورو غښتلی دی – لږ تر لږه دغسې دعوا خو کوي – نو هغه حق لري چې د نورو پر ځای فکر وکړي او د نورو لپاره تصميم ونيسي. د نورو وظيفه ده چې د خپل خير او مصلحت لپاره، چې پخپله يې نه شي درک کولی، د هغه خبرو ته غوږ ونيسي او امر يې ومني.

په مډرنه پلارواکي کې، د هشام شرابي په وينا، د هغه پلار پر ځای د ګوند رهبر، مذهبي سرلارې، يا پاچا او د حکومت سروال ناست وي. د پخوانۍ پلارواکۍ په شان، په مډرنه پلارواکي کې هم افقي اړيکي نشته، بلکې له پاسه کښته خوا ته عمودي اړيکي باب دي. هغه څوک چې د اړيکو د دې هرم په سر کې دی، کارازماتيک سړی دی چې سترګې يې ډېر لرې ځای ته نيولې دي او د خورا لرېو راتلونکو وختونو خبر راکوي او هغه ځايونو ليدلی شي چې نور ته يې ليدل ناشوني دي. نور يعنې خلک او ټولنه تل تر تله نيمګړي دي او هېڅکله به بلوغ ته ونه رسېږي ځکه چې بشپړ بلوغ يوازې د يوه کس لپاره مخصوص دی او دا خصوصيت اکتسابي نه، بلکې د خدای ورکړه ده نو څوک دې په دې فکر کې نه وي چې ګواکې ور وبه رسېږي. که کومه ورځ خدای دا نېکمرغي بل چا ته ور هم کړي نو هغه بايد د ده له زو ذاته وي او د ده وينه يې په رګونو کې روانه وي. هغو کسانو ته چې د دې سړي په شاوخوا کې دي او د هغه حواريون شوي دي، د دې پوهې يو څو ځاڅکي څڅېدلي وي خو دوی به هېڅکله هغه موهبت ته ونه رسېږي چې رهبر ورته رسېدلی دی ځکه چې د هغه وينه د دوی په رګونو کې نه بهېږي. د هشام شرابي د تحليل پر اساس پوهېدلی شو چې د دريمې نړۍ د ګوندونو او حکومتونو رهبري ولې غالباً مادام العمره وي او ولې دا مقام يوازې د رهبرانو زامنو ته لېږدېدلی شي.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

په پلارواکي ټولنه کي د څوک د هغه ځا د موقعيت په اړه پوښتنه نه شي کولی چي په بر کي ناست دی. څوک نه شي پوښتلی چي هغه ته دا نيکمرغي له کومه ورسيده، ځکه چي هغه د خدايانو له ذاته دی، هغه له آسمانه غړيږي، هغه د خدای په استازيتوب پر نورو واکمني کوي.

پلارواکي ذهنيت په اصل کي په پخوانی نړی پوري اړه لري او د لرغونو انسانانو د ژوند له شرايطو سره جوړ و خو کله چي په دريمه نړی کي نيمګړي مدرنيته وزېږېده، پلارواکي هم د ګوندونو، ټوټلېتر حکومتونو او بنی او چپي ايډيالوژيو په قالب کي له سره وزېږېده.

خو له دې وضعيت سره د مقابلي لپاره د ټولني يوه لويه برخه د مدرني ټکنالوجی او د اطلاعاتو د انفجار په مرسته پوهېدلي ده. دوی هغه حقارت چي د پلارواکی ذهنيت پري تپلی دی، نه زغمي. هغوی د تخصصونو او مسلکونو په بېلوالي او استقلال خبر دي او په دې پوهېږي چي هېڅوک عقلِ کُل او جامع الکمالات نه دي چي د ټولو پوښتنو ځوابونه يې په جيب کي وي. دوی په همدې وجه نه غواړي چي بل څوک د دوی پر ځای فکر وکړي او بې له دې چي دوی وپوښتي ورته تصميم ونيسي. خلک نه غواړي چي څوک دې ووايي چي د دوی ښه تر دوی ښه پېژني، په سياست تر دوی ښه پوهېږي، يوازې پخپله د مشروع حکومت موډل وړاندي کولی شي، او يوازې پخپله حق لري چي نورو ته ووايي چي دا وکړئ، دا مه کړئ. څوک چي حق لري هم د رسنيو حد معلوم کړي، هم د مدني بنسټونو، هم د سياسي ګوندونو، هم د حکومت، هم د فکري بهيرونو، هم د تمدني بهيرونو، او هېڅوک ورنه پوښتنه ونه کړي چي ته يې څوک او دا واک او صلاحيت چا درکړی دی؛ داسي دی لکه قرآن مجيد يې چي په اړه وايي (لا يُسأل عما يفعل و هم يُسألون/ سوره انبيا، آيه ۲۳)

په افغانستان کي د پلارواکی د بيا راګرځېدو انديښنه شته چي له نورو څخه به د فکر کولو، خبرې کولو، او تصميم نيولو حق واخلي او په بنسټپاله منطق ګومان وکړي چي د دين د تفسير انحصاري حق لري.

که د ګوندونو او ډلو رهبران خلکو ته داډ ورکړي چي نور به يې حقير او ناپوه نه ګڼي او ځان به د هغوی قيم نه بولي، دا انديښني به راکمي شي. دوی بايد وپوهېږي چي همدا خلک ان که زيات سواد او لوړې زده کړې هم نه لري، پخپله د ځان قيم دی او دې ته ضرورت نه لري چي بل څوک دې د دوی ولي وي. رهبران بايد له ټولني سره خوا په خوا کي وده وکړي، د انسانانو فرديت ته درناوی ولري، او وپوهېږي چي زمانه بدله شوې ده او نوي نسلونه نړی ته په بله سترګه ګوري. په قرآن کي د اصحاب کهف داستان ظريفه تلميح لري او د هغو کسانو حال بيانوي چي له اوږدې مودې خوبه را وروسته داسي مهال را وينېږي چي سکې يې نوري نه چلېږي او په دې يې سر خلاصېږي چي په دې وضعيت کي نو بهترين کار دا دی چي بېرته خپلی سوړې ته ورشي او په ابدي خوب ويده شي. که داسي نه وي نو بايد وپوهېږي چي رهبري کومه آسماني ډالی نه ده بلکي د ځمکنی قرارداد دی چي اصلي خوا يې وګړي دي. که دوی ونه غواړي چي د خلکو مطلق فقيه ولي وي او د خلکو د ديناری پر ځای د خپلي ديناری غم وکړي، نو انديښنه به ولي په کار وي، البته په دې شرط چي ومني چي د پلارواکی وخت تېر دی او د خلکو ټوليز شعور رادبره شوی دی.

داعش:

د ۲۰۱۵ کال د پيل ورځي وې چي د اسلامي دولت ډلي چي د داعش په نوم مشهوره شوې ده، په افغانستان کي د اسلامي دولت د خراسان څانګي په نامه خپل فعاليت اعلان کړ. هاغه مهال ځنيو سياستوالو دا خبره د داعش د ډلي تبليغاتي شورماشور وګڼله. د افغانستان حکومت وويل چي په سيمه کي د دې ډلي خپرېدل به خطرناک وي خو شنونکو دا خبرې د حکومت د کمزوری د توجيه او د نړيوالي ټولني د مرستو د جلبولو لپاره هلي ځلي وبللي. اوس تر هغه نېټي څو کاله وروسته، د داعش نفوذ په خپل زېږنځای يعني عراق او سوريه کي مخ په کمېدو دی خو په افغانستان کي نه يوازې دا چي د دې ډلي خطر لږ شوی نه دی، بلکي ورځ تر بلې د هېواد په ګوټ ګوټ کي يې د ځالي کولو خبرونه رارسېږي. دا په داسي حال کي ده چي افغان حکومت د دې ډلي ځيل ځيل لومړيتوب ګڼي او په هر ځای کي چي يې نښي ليدلي دي، ضربتي عمل يې کړی دی چي د پياوړي کېدو مخه يې ونيسي. افغان حکومت يوازې په روان لمړيز کال کي د هېواد په ختيځ کي د دې ډلي سلګونه تنه وژلي دي خو دا ډله يوازې د افغانستان په ختيځ پوري محدوده نه ده پاتي شوې. اوس پوښتنه دا ده چي په لنډ مهاله او منځ مهاله موده کي به دا ډله په افغانستان کي لا هماغسي وده کوي، که په عراق او سوريه کي له کمزوري کېدو سره به دلته هم کمزوری شي؟

د دې پوښتني د ځوابولو لپاره بايد د داعش ماهيت وپېژنو. داعش يوازې يوځي ډله نه ده بلکي ايډيالوژي ده، فکري دستګاه ده او د کفر او اسلام، ننني نړی، اسلامي نړی، اوسنيو حکومتونو او د منځني ختيځ او زمونږ د سيمي خاص تعريفونه لري. په ايډيالوژيک لحاظ، دا ډله د هغه جهادي سلفيت له لمنه راټوکېدلي ده لومړنی نسخي يې د محمد بن

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکي په ځير و لولئ

عبدالوهاب پاڅون او وروسته په هند براعظمګي کې دې ته ورته غورځنګونو ته ورګرځي. د جهادي سلفيت پرمختللي نسخې دا دي: په مصر کې له اخوان المسلمين څخه رابېلې شوې څانګې لکه الجهاد الاسلامي، الجماعة الاسلامية، او جماعة المسلمين؛ او وروسته القاعده. که دغه ډلې نه وای او دا ايډيالوژي نه وای خبره شوې، د داعش راټوکېدل به ناشوني وو.

د افغانستان د جهاد په کلونو کې، د شوروي ځواکونو او ورپورې تړلي کمونيستي حکومت په مقابل کې د افغان مجاهدينو په څنګ کې د مختلفو عربي او پاکستاني ډلو شتون ښه کار ګڼل کېده او ډېرو اسلامي او غربي هېوادونه به ستايه. دغه ډلې يوازې د جګړې په ډګر کې نه وې، بلکې د افغانستان د وګړو په منځ کې يې نور روزنيز او د خپلو فکري آثارو د خپراوي مرکزونه يې هم جوړ کړي وو. په هاغه وخت کې سره له دې چې د دغو ډلو ترمنځ سخت ګوندي رقابتونه روان وو او ان کله کله به يې يو بل تکفيرول هم، خو بيا هم جهاد داسې شړی وه چې ټولې ډلې په کې پټېدلې او د ګډ دښمن په خاطر به يې خپل اختلافونه د لنډ وخت لپاره هېرول او يا به يې مهارول. په دې منځ کې يو شی چې هاغه مهال چا ورته اندېښنه نه کوله، د جهادي سلفيت د ايډيالوژۍ خپرول وو. دا ايډيالوژي عربانو راوړې وه او د جهاد د زماني د نسلونو نظر او ليدلوری يې بدل کړ. دوی د افغانانو په ذهنونو کې د اسلام، نړۍ او د مسلمانانو د راتلونکې په اړه خاص فکرونه القأ کړل. دا ايډيالوژي ځکه په مسلط فکري بهير واوښته چې بل رقيب يې نه و او ميدان ورته خالي پاتې و. د دې ايډيالوژۍ اثر ورو ورو دومره زيات شو چې اوس که څوک د سنتي فقيهانو نظرونه او د مسلمانو عارفانو او متصوفانو خبرې چا ته وکړي، د ديني فکر اکثره متوليان يې سخته ردوي، دا خو لا پرېږده چې د هغو ديني نوفکرانو خبرې ورته وکړې چې له يوې پېړۍ راهيسې له مدرني پوهې او د نوې نړۍ له معاصرو مفکورو سره د ديني تفکر د پخلاينې هڅې کوي. اوس نو په افغانستان کې د جهادي سلفيت، چې داعش هم ورنه زېږېدلی دی، مخاطبان پربمانه دي چې په ژبه يې پوهېږي او خبرې يې وربانديې ښې لګېږي. کله چې يوه ايډيالوژي نسبتاً ډېره منلې وي او مختلف بنسټونه يې په تکثير او بابولو لګيا وي، نو طبيعي ده چې عملي به هم شي. د افغانستان د کشفي اورګانونو د اټکل له مخې همدا اوس دلته تر شلو زياتې ترهګرې ډلې فعالې دي چې ټولې لږې ډېرې د سلفيت په دسترخوان ناستې دي.

جهادي سلفيت او د کارنامې څېړنه يې ځکه مهم دي چې د سنتي سلفيت برخلاف، دا يو دوه ژواکی موجود دی. هغه داسې چې د تفکر په برخه کې تر مدرني زماني خورا مخکې مهال سره تعلق لري او غواړي چې عصري فکرونه د اسلام له نړۍ څخه وشړي، خو د جنګي تکتيکونو په لحاظ بيا مدرني او ان پوسټ مدرني زماني ته رسي چې کله کله خو ان تر فاشيستي او کمونيستي سازمانونو هم مخته کېږي او لوی امنيتي او استخباراتي سازمانونه ننګوي. دغه دوه ګونی خاصيت په فکري لحاظ تناقض او ټکر زېږوي. دا تناقض د قضيې په ايجابي اړخ کې د دې سبب کېږي چې جهادي سلفيت د مسلمانو ټولنو لپاره د رغونې او جوړوونې هېڅ طرحه نه شي جوړولی او د توليد په ډګر کې شنډ وي خو په سلبي وجه کې يعني له مخالفانو سره په جګړه او د هېوادونو د اوضاع په خرابولو کې بيا ډېر تکړه وي.

جهادي سلفيت د همدې وړتيا له کبله داسې نادرې کولی شوې چې د اسامه بن لادن غوندې سلفي له ملا عمر سره بيعت وکړي، حال دا چې د سنتي سلفيت په سترګو، ملا عمر د ډېرو نورو ديوبندځېلو حنفيانو په شان «قبوري» يعني قبرپرسته ګڼل کېده. دا کلمه په سلفي ادبياتو کې ډېر منفي معنا لري خو بيا هم اسامه له ملا عمر سره جوړ شو او بيعت يې ورسره وکړ. همدارنګه د جهادي سلفيت د همدې وړتيا کمال و چې اسامه او تر هغه وروسته د هغه خلف ايمن ظواهري له يوې خوا د يوه داسې نړيوال سازمان رهبر و چې د ځمکې په څو براعظمونو کې يې فعاليت کاوه، او له بلې خوا د طالبانو تر لاس لاندې وپايې، حال دا چې طالبان يو سيمه‌ييز خوځښت و او القاعده نړيوال سازمان. دې ته ورته نورې خبرې هم دي چې نړۍ يې حيرانه کړې ده چې له دې ډلې سره څنګه تعامل وکړي. که رهبري يې د يوې سيمه‌ييزې ډلې په لاس کې ده نو نړيوال خطر بايد ونه ګڼل شي او که نړيوال سازمان دی نو څنګه يې د يوې سيمه‌ييزې کليوالې ډلې رهبري يې منلې ده او هېڅ يې درک نه لګي چې څوک په چا لوبې کوي، طالبان په القاعدې که القاعده په طالبانو!
نن سبا د همدې حيرانۍ په وجه روسيه، ايران او چين له طالبانو سره تعامل کوي او په دوی پورې زړه تړي چې ښايي کومه ګټه ور ورسوي او کومه ستونزه يې ور حل کړي. دا په داسې حال کې ده چې د اوزبيکستان اسلامي تحريک، د شرقي ترکستان د اسلامي حرکت په نامه د اويغور بېلتونپال، چيچيني جهاديان او شيعه ضدې ډلې لکه لشکر جنګهوي چې له دغو دريو هېوادونو سره ښکاره دښمني لري، د طالبانو په خوا کې او د طالبانو په همکارۍ پايي او فعاليت کوي.
د جهادي سفلبت ځانګړنې په غير سلفي هېوادونو کې چې افغانستان هم په کې راځي، پلويان ورته پيدا کوي او په ځينو ځوانانو کې يې دا تصور پيدا کوي چې ګواکې د لوی اسلامي امت هيلې به همدغه بهير پوره کوي. د دې بهير د تکتيکي نرمښت او ايډيالوژيکي راښکون په وجه ان هغه کسان هم د سلفيانو ځينې شعارونه وايي چې په ظاهره کې له سلفيت سره مخالف دي او له خپل سنتي حنفيت څخه نه تېرېږي. ان د طالبانو په منځ کې د سلفيانو د اعتقاداتو او

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

مفکورو په اړه تل یو ډول شک او اندېښنه وه او لا هم شته، خو د مبارزې په لحاظ دوی هم تل د جهادي سلفیت پر لاره تللي دي او د هغوی له سترګو یې نړۍ ته کتلي دي او خپلې تګلارې یې هماغسې جوړې کړې دي.
زموږ په سیمه کې د جهادي سلفیت دې تاریخي مخینې او فرهنګي زمینې ته په کتو سره چې په ځینو برخو کې د اخوان او حزب تحریر په شان جماعتونو سره د سازماني او نسبي ایډیالوژیکي توپیرونو با وجود، ورته والي هم لري، اوس بېرته خپلې پوښتنې ته راستنېدلی شو چې زموږ په سیمه کې د داعش د خپرېد امکان شته که نه؟
ځینې یوازې دې ته ګوري چې داعش له طالبانو سره رقابت او دښمني لري او په عراق او سوریه کې هم له القاعدې سره جوړ نه شو، نو ګواکې د طالبانو مخالفت به یې د ودې مخه ونیسي، خو دوی دا خبره هېروي چې له هغوی سره د داعش اختلاف په تکتیک کې دی که په ستراتیژۍ کې، په هدف کې سره مخالف دي که په وسیله کې؟ د ډول خپل منځې رقابتونه دا معنا لري چې په تفکر او اعتقاد کې سره اساسي توپیر لري؟ دوی له ځانه نه پوښتي چې دغه ډلې د خلافت په اصل کې اختلاف سره لري یا په دې چې څوک دې امیر المؤمنین وي؟ دغه ډلې په دې کې اختلاف لري چې د اسلامي ټولنو اوسني نظامونه او ان بې طرفه وګړي خاین، بې دینه، او مرتد وبولي؟ دغه ډلې د جهاد په نامه وسلهواله جګړه یوازې په استثنايي حالتونو کې مشروع ګڼي که همدا یې تګلاره ده او ان د یو بل په ضد شخړو کې یې هم کاروي؟ د مخالفانو وژل خو لا پرېږده، دوی ته د خپلو سلفي رقیبانو وژل هم جهاد نه ښکاري؟ دغه ډلې کله هم د اخلاقو او معنویت په غم کې شوي دي، که یوازې ظاهري دینداري ورته هر څه ښکاري او چېرې چې یې لاس بر شوی دی، په خپل ګومان شریعت یې تطبیق کړی دی؟
داسې ډېرې نورې پوښتنې دي چې موږ دې نتیجې ته رسوي چې داعش بل څه نه دی، د جهادي سلفیت بل مخ دی او له نورو یوازې دومره توپیر لري چې د خپلو مخالفانو د مجازات کولو لاره یې لا وېروونکې ده، مثلاً په ژوندونې د دښمنانو سوځول. البته دا کار هم ځکه کوي چې په رسنیو کې لا ډېره غوغا جوړه کړي ځکه چې دوی د رسنیو په اهمیت پوهېږي، ګنې په موصل او رقه کې د مخالفانو د سرونو وهل او په افغانستان کې د محصلانو او د پوهنتون د استادانو د وژلو تر منځ څه فرق دی؟
ځینې وایي په داعش کې داسې کسان شته چې د عقیدې په بنا نه، بلکې د پیسو په خاطر ورسره ملګري دي. خو دوی باید وپوهېږي چې کومه سیاسي او پوځي ډله ده چې همداسې کسان دې په کې نه وي؟ خو د هېڅ ایډیالوژیکي ډلې زړې له داسې فرصت طلبه کسانو څخه نه وي رغېدلې بلکې په هسته کې یې خورا معتقد او ایډیالوژۍ ته ژمن کسان راټول وي. نو د دې پر ځای چې داعش ته له کږې زاویې وګورو، منځ او مرکز ته یې باید ځیر شو او هغه ایډیالوژي او فکري دستګاه باید وسپړو چې داعش ترې را وتلی دی. هله به دا پوښتنه کولی شو چې داعش دلته څومره نفوذ لري او د خپرېدو امکان یې څومره دی.
که د قضیې تیوریکي اړخ پرېږدو او یوازې دې ته فکر وکړو چې د دې هېواد زرګونه وګړي د طالبانیزم ایډیالوژۍ ته اوښتي دي او ټول کمال یې د بېګناه خلکو وژل او د عامه ګټو بربادول دي نو د دوی او داعشیانو څه توپیر دی او همدوی به داعشیان هم نه شي؟ له بلې خوا، د ملا عمر تر مړینې وروسته په طالبانو کې داسې کاریزماتیک رهبر پیدا نه شو چې ټول پرې راټول شي نو همدا وه چې انشعابونه په کې وشول او خپلو رهبرانو ته د ځینو طالبانو وفاداري کمزورې شوې ده او کېدای شي چې نورو ترهګرو ډلو ته ور واوړي چې داعش هم په کې راځي.
همدارنګه په سیمه کې پراخو تبلیغاتي شبکو د دین په نامه د کرکې، غچ اخیستلو او دښمنۍ حس په ټولنه کې پیچکاري کړی دی، جګړه او ویجاړي یې مقدس کړي دي او دا ټول داعش ته د خلکو د اوښتلو لاره هواروي. داعش نه خو تندر دی چې له آسمانه دې راولوېږي او نه زلزله ده چې د ځمکې له تله راپورته شي، داعش ایډیالوژیک بهیر دی او له همداسې ټولنې څخه رازېږي چې په دیني رنګ رنګول شوې له بله وېره او له بل سره دښمنې په کې پیاوړې وي. د یوې ډلې له جنګیالیو سره جنګېدل او له ایډیالوژۍ سره یې کار نه لرل، هغه ستراتیژیکه تېروتنه ده چې په کراتو تکرار شوې ده او داسې ښکاري چې بیا به تکرار شي.
څوک چې نن سبا له طالبانو سره لپاره مذاکرې کوي خو د سولې لپاره نه، بلکې د دې لپاره چې طالبان یو ډول مشروع ښکاره شي، دوی دې له جهادي سلفیانو سره د غربیانو د تعامل تجربه نه هېروي. غربیانو پرون [د جهاد په کلونو کې] همداسې کار وکړ چې وروسته یې نړۍ ته سر خوږی جوړ کړ. نن هم که څوک دا کار کوي، دا به یوازې یوې سیاسي – پوځې ډلې ته مشروعیت ورکول نه وي، بلکې د جګړې او ویجاړۍ هغې ایډیالوژۍ ته مشروعیت ورکول وي چې داعش یې هم زېږولی دی. کېدای شي دغه دولتونه د تېرېدونکو سیمهییز لوبو په خاطر یو څو ورځې دغه ډلې د ځان په ګټه وکاروي خو هېڅکله به یې عواقبو څخه خوندي نه شي. د دې کارونو په نتیجه کې په ټولنه کې رادیکال ذهنیتونه عامېږي او د شر ملاتړ به شرارت عام او مشروع کړي. له داعش او سره د مقابلې خامې او نیمګړې هڅې هم د داعشي ایډیالوژۍ د لا خپرېدو سبب کېږي او بیا به د دې ډلې چرګې یوازې په افغانستان کې هګۍ نه اچوي، بلکې له نیویارکه رانیولې تر مسکو پورې او له پیکن څخه رانیولې تر تهرانه پورې راونغاړي.

نور بیا

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راليږلو مخکې په ځیر و لولـئ